

education

Department:
Education
North West Provincial Government
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

PROVINSIALE ASSESSERING

GRAAD 10

**EKONOMIE V1
NASIENRIGLYNE
NOVEMBER 2024**

PUNTE: 150

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 19 bladsye.

AFDELING A (VERPLIGTEND)**VRAAG 1****1.1 MEERVOUDIGEKEUSE**

- 1.1.1 C - Wat mense moet koop ✓✓
1.1.2 A - die ekonomiese probleem. ✓✓
1.1.3 D - inspuitings. ✓✓
1.1.4 B - besteebare inkomste. ✓✓
1.1.5 C - handel. ✓✓
1.1.6 D - handelsreg. ✓✓
1.1.7 A - 15 tot 60 jaar ✓✓
1.1.8 B - natuurlike groeitempo. ✓✓ (8 x 2) (16)

1.2 PASITEMS

- 1.2.1 D - proses waardeur 'n entrepreneur die beskikbare hulpbronne kombineer en dit vernader in 'n soort produk wat gebruik word om die behoeftes en begeertes te bevredig van die bevolking. ✓
- 1.2.2 A - die produksie aktiwiteite betrokke by die verspreiding van goedere en die verskaffing van dienste aan die publiek ✓
- 1.2.3 B - wanneer 'n besigheid spesialiseer in die vervaardiging van een produk of diens ✓
- 1.2.4 C - die proses waardeur produkte van produsent na verbruiker ✓
- 1.2.5 F - lei tot die verlies van ekonomies aktiewe familieledes en sosiale probleme ✓
- 1.2.6 H - buitelanders wat 'n land binnekom op 'n permanente basis ✓
- 1.2.7 E - ontwikkel aan die buitewyke van Suid-Afrikaanse stede as gevolg van 'n behuising agterstand ✓
- 1.2.8. G - sluit mikrobesighede soos straatverkopers in ✓ (8 x 1) (8)

1.3 GEE DIE TERM

1.3.1 Ceteris Paribus✓

1.3.2 Geleentheidskoste✓

1.3.3 Geslote ekonomie✓

1.3.4 Globalisering✓

1.3.5 Vakbond✓

1.3.6 Arbeidsmag deelname koers✓

(6 x 1) (6)

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B

Beantwoord enige TWEE van die drie vrae uit hierdie afdeling in die ANTWOORDEBOEK.

VRAAG 2: MIKRO-EKONOMIE**40 PUNTE – 30 MINUTE**

2.1 **Beantwoord die volgende vrae.**

2.1.1 **Noem TWEE breë benaderings tot ekonomie.**

- Makro-ekonomie✓
- Monetaristiese ekonomie✓
- Keynesiaanse ekonomie✓
- Mikro-ekonomie✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord)

(2 x 1) (2)

2.1.2 **Hoe sal die neem van wiskunde by die skool help jy om 'n ekonoom te word?**

- Wiskunde handel oor figure en grafieke wat in ekonomie gebruik word✓

(2 x 1) (2)

2.2 **DATARESPONS**

2.2.1 **Identifiseer uit die diagram hierbo die term wat goedere en dienste beskryf waarsonder individue kan lewe.**
Begeertes✓

(1)

2.2.2 **Noem EEN vraag wat ekonome vra om die ekonomiese probleem op te los.**

- Wat moet vervaardig word?✓
- Hoe gaan dit vervaardig word?✓
- Vir wie sal dit vervaardig word?✓

(1)

2.2.3 **Beskryf kortliks die term skaarsheid.**

Skaarste bestaan wanneer beperkte hulpbronne gekonfronteer word met onbeperkte behoeftes en begeertes✓✓

(2)

2.2.4 **Verduidelik waarom daar na ekonomie verwys word as sosiale wetenskap.**

Ekonomie is 'n sosiale wetenskap omdat dit fokus op die ontleding van mense en hul gedrag. ✓✓

(2)

2.2.5 **Hoekom moet mense keuses maak?**

- Mense moet keuses maak weens die tekort aan hulpbronne om hul behoeftes en begeertes te bevredig✓✓

- As gevolg van die skaarste probleem✓✓
 - Hulpbronne is nie genoeg om al die behoeftes en behoeftes van huishoudings te dek nie, so dit eindig✓✓
- (2 x 2) (4)

2.3 DATARESPONS

- 2.3.1 **Voorsien die diagram hierbo met 'n gepaste opskrif.** (1)
Besigheidsiklus✓

- 2.3.2 **Benoem die punt gemerk C uit die bostaande diagram** (1)
Trog✓

- 2.3.3 **Beskryf kortliks die term tendenslyn.**
Dit is 'n lyn wat die algemene rigting van ekonomiese aktiwiteit aandui✓✓
(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.) (2)

- 2.3.4 **Verduidelik die effek van 'n depressie op indiensnemingsvlakke.**
- Tydens 'n depressie skaal baie maatskappye hul produksie af en uiteindelik word baie werkers afgelê wat massiewe werkloosheid veroorsaak✓✓
- (Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord) (2)

- 2.3.5 **Hoe word die ekonomie geraak tydens die voorspoedsfase?**
Die ekonomie word geraak as gevolg van:
- Dit is 'n tyd van algemene optimisme en verbruikersbesteding✓✓
 - Uitset en ekonomiese aktiwiteit neem toe en entrepreneurs brei hul besighede uit✓✓
 - Neem meer mense in diens en koop toerusting✓✓
 - Winste verhoog sowel as lone en pryse✓✓
 - Verbruikersvraag styg wat groter produksie stimuleer✓✓
- (Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) (2 x 2) (4)

2.4 **Onderskei tussen vrye en ekonomiese goedere.**

Vrye goedere

- Gratis goedere is goedere wat nut het, maar so volop is en geen ekonomiese koste het nie.✓
 - Hulle benodig geen moeite of hulpbronne om te bekom nie, en het geen mark- of ruilwaarde nie.✓
 - Hierdie goedere kan nie as rykdom gereken word nie, aangesien hulle geen ekonomiese waarde het nie.✓
 - Voorbeelde van gratis goedere sluit lug en sonskyn in.✓
- (Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

Ekonomiese goedere

- Ekonomiese goedere is goedere wat nut het, skaars is en 'n positiewe ekonomiese waarde het. ✓
- Hulle is beperk in aanbod en vereis hulpbronne of moeite om te produseer of te verkry.
- Ekonomiese goedere word in markte gekoop en verkoop en het markwaarde, ✓
- Hierdie goedere kan beskou word as deel van die rykdom van individue en organisasies. ✓
- Voorbeelde van ekonomiese goedere sluit onder andere kos en klere in. ✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

(2 x 4) (8)

2.5 Ontleed die doeltreffendheid van die regering om omgewingsprobleme aan te spreek.

- Deur die toekenning van eiendomsreg sodat mense sorg vir dinge wat aan hulle behoort (inboesem sin van verantwoordelikheid). ✓✓
- Om mense op te voed oor die gevolge van omgewingsbesoedeling en belangrikheid daarvan om items te herwin of om dit te hergebruik in plaas daarvan om weg te gooi. ✓✓
- Die regering moet die plant van bome aan aangesien hulle koolstofdiksied kan absorbeer en sodoende 'n skoner omgewing bied. ✓✓
- Verskaf die subsidies om nywerhede aan te moedig om tegnologie of toerusting te gebruik wat omgewingsgebruikersvriendelik is. ✓✓
- Die regering ontmoedig die verbranding van papiere en ander materiaal aangesien dit tot besoedeling kan lei. ✓✓
- Deur omgewingsbelasting (groen belasting) te hef om die besoedeling tydens produksieproses te ontmoedig. ✓✓
- Die regering verskaf aansporings vir landboupraktyke wat die grond vrugbaar sal hou. ✓✓
- Dit ontmoedig rommelstrooiing deur mense aangesien dit tot aardverwarming kan lei. ✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

(2 x 4) (8)

[40]

VRAAG 3: EKONOMIESE STREWES**40 PUNTE – 30 MINUTE****3.1 Beantwoord die volgende vrae.****3.1.1 Noem enige TWEE vakbonde in Suid-Afrika**

- CONSAWU: Konfederasie van Suid-Afrikaanse Werkersvakbonde ✓
 - COSATU: Kongres van Suid-Afrikaanse Vakbonde ✓
 - FEDUSA: Federasie van Vakbonde van Suid-Afrika ✓
 - FOSATU: Federasie van Suid-Afrikaanse Vakbonde ✓
 - ITUC: Internasionale Vakbondkonfederasie ✓
 - NACTU: Nasionale Raad van Vakbonde ✓
 - NEHAWU: National Education, Health and Allied Workers' Union ✓
 - NUM: Nasionale Unie van Mynwerkers ✓
 - UWUSA: United Workers' Union of South Africa ✓
- (Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

(2 x 1) (2)

3.1.2 Hoekom is dit belangrik vir die regering om die land se bevolkingsgroeikoers te skat?

- Bevolkingsgroeikoers is 'n belangrike aanwyser van die veranderende behoeftes van 'n land se mense, bv. hoe groot die las sal wees op die verskaffing van voldoende infrastruktuur, (bv. skole, hospitale, behuising, paaie), hulpbronne (bv. voedsel, water, elektrisiteit) en werksgeleenthede. ✓✓
- (Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

(2 x 1) (2)

3.2 DATARESPONS**3.2.1 Identifiseer kenmerk van selfonderhoudende samelewings uit die uittreksel hierbo.**

- Boere verbou voedselgewasse om in die behoeftes van hulself te voorsien. ✓

(1)

3.2.2 Naam EEN kenmerk van bestaanslandbou.

- Klein kapitaal, gemengde gewasse, beperkte gebruik van landbouchemikalieë. ✓

(1)

3.2.3 Beskryf kortliks die term ruilruil.

Om een produk te ruil vir 'n ander een van min of meer dieselfde waarde. ✓✓

3.3 DATA RESPONS

3.2.4 **Watter positiewe impak het kommersiële boerdery op ekonomiese groei?**

- Dit verhoog die ekonomiese aktiwiteit wat lei tot 'n verhoogde landbou- en vervaardigingsproduksie.✓✓

(2)

3.2.5 **Verduidelik die belangrikheid van taal en leer in die ontwikkeling van ekonomieë.**

- Taal maak dit moontlik om met ander te kommunikeer, veral wanneer jy handel dryf.✓✓
- Samelewings het goeie onderwysstelsels nodig om kennis en vaardighede te ontwikkel om goedere te produseer.✓✓
(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

(2 x 2) (4)

3.3.1 **Identifiseer die persentasie van permanente nie-vakbondwerkers onder die openbare sektor uit die tabel hierbo?**

- 38,9%.✓

(1)

3.3.2 **Waarvoor staan die afkorting KVBA?**

Kommissie vir Versoening Bemiddeling en Arbitrasie.✓

(1)

3.3.3 **Beskryf kortliks die term vakbonde.**

Organisasies van werkers wat poog om lone en werksomstandighede te verbeter.✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

(2)

3.3.4 **Verduidelik die rede waarom werkers verkies om vakbondlede te wees.**

- Onderhandel verbeterde lone en werksomstandighede vir hul lede✓✓
- Reguleer die verhoudings tussen werkers en werkgewers✓✓
- Beskerm hul lede se werksekerheid✓✓
- Bevorder hul lede se opleiding en opvoeding✓✓
- Dien as 'n politieke forum vir werkers✓✓
- Het bygedra tot die vestiging van 'n nuwe regering✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

(2)

3.3.5 **Hoe word arbitrasie gebruik om arbeidsgeskille op te los**

(2 x 2) (4)

- Indien 'n dispuut tussen 'n werkgewer en werknemer nie na die konsiliasieproses opgelos kan word nie, sal die aangeleentheid vir arbitrasie verwys word.✓✓
- Die kommissie sal albei kante van die saak aanhoor. ✓✓
- Arbitrasie luister na die saak en bepaal die uitkoms. ✓✓
- Die kommissaris maak 'n uitspraak wat bindend is en waarby die partye moet hou.✓✓

3.4 **Bespreek immigrasie en buitelanders in terme van SA bevolkingsgrootte. Immigrasie**

- Immigrasie is buitelanders wat die land binnekom op 'n permitbasis.✓✓
- Hierdie immigrante voeg by tot die bevolking in die land, veroorsaak 'n toename in die bevolkingsgrootte✓✓
(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

Buitelanders

- Buitelanders is mense wat in een land gebore is, maar na 'n ander land verhuis.✓✓
- Hierdie buitelanders voegby tot die bevolking in die land, dus lei dit tot 'n toename in bevolkingsgrootte✓✓
(Aanvaar enige relevante ander korrekte antwoord) (2 x 4) (8)

3.5 Evalueer die invloed van produktiwiteit en vaardighede op arbeid.

- Alle besighede neem werkers in diens wat in staat is en die vaardighede het om die vereiste werk te doen.✓✓
- Hoe beter geskoold en opgelei die arbeid is, hoe beter sal die produktiwiteit wees.✓✓
- Besighede sal dus geskoolde werkers soek om in diens te neem.✓✓
- Besighede sal ook werkers oplei om meer vaardig te word sodat hulle meer produktief kan wees.✓✓
- Hoe hoër die kwalifikasies en vaardighede van die arbeid is, hoe makliker sal dit wees om werk te kry.✓✓
- Werkers met hoër vaardighede sal ook meer aan lone betaal word as werkers sonder sulke vaardighede.✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

(4 x 2) (8)
[40]

VRAAG 4: MAKRO-EKONOMIE EN EKONOMIESE STREWES 40 PUNTE – 30 MINUTE**4.1 Beantwoord die volgende vrae.****4.1.1 Noem enige TWEE studierigtings wat met Ekonomie verband hou**

- Rekeningkunde ✓
- Besigheidstudies ✓
- Handelsreg ✓
- Wiskunde/Finansies ✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

(2 x 1) (2)

4.1.2 Watter effek sal 'n reessie op besigheidsaktiwiteite hê?

- Tydens 'n reessie sal inkomste, produksie en beleggings afneem. ✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

(2 x 1) (2)

4.2 DATARESPONS**4.2.1 Identifiseer die primêre sektor industrie wat in bogenoemde spotprent uitgebeeld word.**

Bosbou ✓

(1)

4.2.2 Noem EEN voorbeeld van natuurlike hulpbronne.

- Olie ✓
- Steenkool ✓
- Aardgas ✓
- Metale ✓
- Klip ✓
- Sand ✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

(1)

4.2.3 Beskryf kortliks die term sekondêre sektor.

Verwys na die sektor waar grondstowwe verwerk of omskep word in die finale produkte. ✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

(2)

4.2.4 Waarom moet gemeenskappe die land se natuurlike hulpbronne beskerm?

- Natuurlike hulpbronne is 'n bron van voedsel. ✓✓
- Om te verseker dat hulpbronne beskikbaar is vir toekomstige gebruik. ✓✓
- Natuurlike hulpbronne soos steenkool, aardgas en olie verskaf hitte, lig en krag. ✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

(2)

4.2.5 **Hoe gaan die regering die land se ekonomiese aktiwiteite verbeter?**

- Belastingverlagings en -kortings om geld aan verbruikers terug te gee en besteding te bevorder. ✓✓
- Deur infrastruktuurontwikkeling wat konstruksiewerk skep en produktiwiteit verhoog deur besighede in staat te stel om doeltreffend te werk. ✓✓
- Om te verseker dat onnodige regulasies verwyder word wat mededinging aanmoedig, lei dus tot ekonomiese groei en meer besteding. ✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

(2 x 2) (4)

4.3 **DATARESPONS**

4.3.1 **Identifiseer die kwartaal met die hoogste reële BBP-groei.**

K3 2020 ✓

(1)

4.3.2 **Wat word gemeet deur die horisontale lyn?**

Tyd ✓

(1)

4.3.3 **Beskryf kortliks die term bruto binnelandse produk.**

Meet die waarde van alle finale goedere en dienste wat binne die grense van die land geproduseer word in 'n gegewe tydperk, gewoonlik binne 'n jaar. ✓✓

(2)

4.3.4 **Wat is die voordele van belegging in die vervaardigingsektor van die ekonomie?**

- Toenemende ekonomiese groei. ✓✓
- Bevordering van werksgeleenthede. ✓✓
- Verbetering van lewenstandaard/welstand van die mense. ✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

(2)

4.3.5 **Verduidelik kortliks wat die lae ekonomiese groeikoers in Suid-Afrika veroorsaak?**

- Die land is sterk aangewese op 'n paar sektore, soos mynbou en landbou, en het lae vlakke van produktiwiteit en investering in ander sektore. ✓✓
- Hoë vlakke van ongelykheid lei tot sosiale en politieke onstabiliteit, wat investering en ekonomiese aktiwiteit kan ontmoedig. ✓✓
- Daar was 'n gebrek aan duidelikheid en konsekwentheid in ekonomiese beleid, wat onsekerheid vir beleggers en besighede geskep het. ✓✓
- Suid-Afrika het streng arbeidswette en hoë minimum lone. Dit het die vermoë van firmas beperk om hul arbeidsmag aan te pas in

reaksie op veranderinge in vraag en het bygedra tot hoë vlakke van werkloosheid.✓✓

- Suid-Afrika se elektrisiteitsvoorsieningsbeperkings en swak vervoernetwerke beperk die land se vermoë om beleggings te lok.✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

(2 x 2) (4)

4.4 Onderskei tussen *ekonomiese groei* en *ekonomiese ontwikkeling*.

- Ekonomiese groei is die toename in die produksie van goedere en dienste van 'n land binne 'n gegewe tydperk terwyl ekonomiese ontwikkeling die verbetering in die lewenstandaard van die hele bevolking is.✓✓
- Ekonomiese groei word gemeet aan die reële BBP van een jaar na die ander terwyl ekonomiese ontwikkeling handel oor kwessies soos onderwys, geletterdheid, gesondheidsorg, indiensneming en omgewingsvolhoubaarheid.✓✓
- Ekonomiese groei is gemoeid met goedere en dienste, terwyl ekonomiese ontwikkeling gemoeid is met mense en menslike ontwikkeling✓✓
- Ekonomiese groei lei tot ekonomiese ontwikkeling terwyl ekonomiese ontwikkeling nie tot ekonomiese groei lei nie.✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

(Maksimum 4 toegeken indien antwoorde nie in volgorde is nie)

(2 x 4) (8)

4.5 Hoe kan inspuitings tot die ekonomiese opswaai bydra?

- Verbetering in die lewenstandaard van mense in die ekonomie ✓✓
- Beide uitvoere en beleggings sal daartoe lei dat meer geld na SA vloei✓✓
- Meer produksie in SA sal die SA ekonomie bevoordeel ✓✓
- Meer werkseleenthede word geskep ✓✓
- Verbetering in die infrastruktuurontwikkeling ✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

(2 x 4) (8)

[40]

TOTAAL AFDELING B: 80

AFDELING C

Beantwoord enige EEN van die twee vrae in hierdie afdeling in die ANTWOORDEBOEK.

VRAAG 5: MAKRO-EKONOMIE**40 PUNTE – 40 MINUTE**

- **Bespreek in detail die vier deelnemers aan die ekonomiese kringloop van 'n oop ekonomie.** (26 punte)
- **Hoe het BRICS-lidmaatskap Suid-Afrika gehelp met sy buitelandse sektor handelsverhoudinge?** (10 punte)

INLEIDING

Markte koördineer ekonomiese aktiwiteite en bepaal pryse vir goedere en dienste.✓✓/Die sirkelvloeimodel is 'n vereenvoudigde voorstelling van die interaksie tussen die deelnemers van die ekonomie.✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

(Maks. 2)**LIGGAAM: HOOFDEEL****HUISHOUDINGS ✓**

- Huishoudings is die individue of groepe wat goedere en dienste verbruik en produksiefaktore (soos arbeid, grond en kapitaal) aan ondernemings verskaf.✓✓
- Hulle ontvang inkomste uit hul deelname aan die produksieproses, hoofsaaklik in die vorm van lone, salarisse, huurgeld en winste.✓✓
- Huishoudings ken hul inkomste toe aan verbruik, besparing en betaling van belasting.✓✓
- Hulle besit produksiefaktore en hulle is die primêre deelnemers.✓✓
- Hulle verkoop hul produksiefaktore aan firmas, die regering en die buitelandse sektor in ruil vir vergoeding in 'n vorm huur, lone en salarisse, rente en wins. Hulle koop goedere en dienste met hul inkomste.✓✓
- Hulle spaar en leen geld by die finansiële instellings en voer ook goedere en dienste in en uit.✓✓
- Hulle betaal belasting aan die regering en die regering verskaf oordragbetalings en subsidies.✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

Firmas ✓

- Firmas, ook bekend as besighede of produsente, is die ekonomiese entiteite wat goedere en dienste produseer deur gebruik te maak van die produksiefaktore wat deur huishoudings verskaf word.✓✓
- Maatskappye poog om inkomste te genereer deur die verkoop van hul produkte en om wins te maksimeer deur koste te beheer en produksie te optimaliseer.✓✓

- Hulle koop/vraag produksiefaktore van huishoudings, produseer en verkoop dan goedere en dienste deur die goederemark en ontvang inkomste vir goedere en dienste.✓✓
 - Hulle spaar en leen geld by die finansiële instellings en voer en voer ook goedere of dienste in.✓✓
 - Hulle betaal belasting aan die regering en ontvang subsidies en openbare goedere, vorder en ontvang belasting van ander deelnemers✓✓.
 - Hulle verskaf oordragbetalings en infrastruktuur aan huishoudings, en verskaf ook openbare goedere aan firmas en besighede.✓✓
 - Hulle spaar en leen geld by die finansiële instellings✓✓
- (Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

Regering✓

- Die regering speel 'n deurslaggewende rol in die sirkulêre vloei-model. Dit verskaf openbare goedere en dienste, reguleer ekonomiese aktiwiteite, en implementeer fiskale en monetêre beleid.
 - Regerings samel belasting in, maak uitgawes aan en herverdeel inkomste deur verskeie programme.
- (Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

Buitelandse Sektor✓

- Die buitelandse sektor verteenwoordig ekonomiese transaksies tussen die binnelandse ekonomie en die res van die wêreld. Dit sluit invoere, uitvoere, buitelandse beleggings en internasionale lenings in.✓✓
 - Hulle koop produksiefaktore van huishoudings en maak betalings daarvoor.✓✓
 - Hulle koop en verkoop goedere en dienste verdien ook inkomste en maak betalings vir goedere en dienste.✓✓
- (Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

(Maks. 26)

ADDISIONELE DEEL

- Om 'n lid van BRICS te wees, bied Suid-Afrika geleenthede om handel en belegging met die ander lidlande te verbeter. ✓✓
- Dit kan lei tot verhoogde bilaterale handels- en beleggingsvloei, asook die verkenning van nuwe markte vir Suid-Afrikaanse goedere en dienste. ✓✓
- Suid-Afrika kan baat vind by groter toegang tot die groot en vinnig groeiende verbruikersmarkte van die ander BRICS-lande. ✓✓
- BRICS-lidmaatskap bevorder ekonomiese samewerking en samewerking tussen die lidlande. ✓✓
- Dit kan lei tot die deel van beste praktyke, kennis en kundigheid in verskeie sektore, insluitend tegnologie, infrastruktuur, landbou en finansies. ✓✓
- Sulke samewerking kan bydra tot ekonomiese ontwikkeling en mededingendheid in Suid-Afrika. ✓✓
- BRICS het finansiële instellings soos die Nuwe Ontwikkelingsbank (NDB) en die Kontingent Reserwe-reëling (CRA) gestig. ✓✓
- Hierdie instellings poog om finansiële ondersteuning en stabiliteit aan lidlande te verskaf, veral gedurende tye van ekonomiese krisis. ✓✓
- Suid-Afrika kan toegang verkry tot befondsing van hierdie instellings vir infrastruktuurprojekte en ander ontwikkelingsinisiatiewe. ✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

(Maks.10)

SLOT

Die werklike impak van BRICS-lidmaatskap op Suid-Afrika se buitelandse sektorverhoudings sal afhang van verskeie faktore, insluitend die beleide en strategieë wat deur die Suid-Afrikaanse regering geïmplementeer word, die vlak van samewerking tussen BRICS-lande en die breër globale ekonomiese toestand. ✓✓

(Aanvaar enige ander relevante gevolgtrekking.)

(Maks. 2)

[40]

VRAAG 6: EKONOMIESE STREWES**40 PUNTE – 40 MINUTE**

- **Bespreek die Suid-Afrikaanse arbeidsmag in detail.** (26 punte)
- **Wat is die impak van MIV en VIGS op die Suid-Afrikaanse ekonomie.** (10 punte)

INLEIDING

Die arbeidsmag verwys na die gedeelte van die bevolking wat óf in diens is óf aktief werk soek. Dit sluit individue in wat tans in diens is en diegene wat werkloos is, maar aktief op soek is na werk ✓✓

(Aanvaar enige ander relevante inleiding.)

(Maks. 2)

LIGGAAM: HOOFDEEL**Ouderdom samestelling** ✓

- Suid-Afrika het 'n beduidende jeugbevolking, en jeugwerkloosheid is 'n dringende kwessie in die land. ✓✓
- Die jeugarbeidsmag sluit individue van 15 tot 34 jaar in. ✓✓
- Volgens die Kwartaallikse Arbeidsmagopname wat in die tweede kwartaal van 2021 deur Statistieke Suid-Afrika gedoen is, was die jeugwerkloosheidsyfer ongeveer 63,3%. ✓✓
- Hoë jeugwerkloosheid bied uitdagings in terme van vaardigheidsontwikkeling, werkskepping en ekonomiese geleenthede vir jongmense. ✓✓
- Die prima werkende ouderdomsgroep, wat tipies as individue van 25 tot 54 jaar beskou word, vorm 'n beduidende deel van die Suid-Afrikaanse arbeidsmag. ✓✓
- Hierdie ouderdomsgroep verteenwoordig oor die algemeen die mees produktiewe en aktiewe segment van die arbeidsmag. ✓✓
- Werkloosheidsyfers binne hierdie ouderdomsgroep bly egter ook relatief hoog vergeleke met internasionale standaarde, wat aandui op voortdurende arbeidsmarkuitdagings ✓✓
- Die proporsie ouer werkers, tipies diegene van 55 jaar en ouer, in die Suid-Afrikaanse arbeidsmag neem toe as gevolg van die verbetering van lewensverwagting en veranderende aftreepatrone. ✓✓
- Sommige individue in hierdie ouderdomsgroep werk voort om hul inkomste aan te vul of bly ekonomies aktief. Ouer werkers kan egter uitdagings in die gesig staar wat verband hou met ouderdomsdiskriminasie, beperkte opleidingsgeleenthede en verminderde werksvooruitsigte ✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

Arbeidsmaggetalle ✓

- Arbeidsmagdeelnemekoers in Suid-Afrika het in die tweede kwartaal van 2023 tot 59,60 persent toegeneem van 59,40 persent in die eerste kwartaal van 2023 ✓✓
- Hierdie syfer verteenwoordig die aantal individue wat óf in diens is óf aktief werk soek ✓✓
Die arbeidsmag deelnamekoerse is die aantal persone wat in diens en werkloos is maar op soek is na 'n werk gedeel deur die totale werkende bevolking ✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

Werkloosheid ✓

- Die werkloosheidsyfer in Suid-Afrika is 'n groot uitdaging. ✓✓
- Die Kwartaallike Arbeidsmagopname wat deur Statistieke Suid-Afrika gedoen is, bied insig in die werkloosheidsituasie in die land ✓✓
- Statistieke Suid-Afrika (Stats SA) het 'n afname van 0,3 persentasiepunt in amptelike werkloosheid van die eerste tot die tweede kwartaal van 2023 aangekondig, met die amptelike werkloosheidskoers af van 32,9% in die eerste kwartaal tot 32,6% in die tweede kwartaal. ✓✓
- Hierdie syfer verteenwoordig die persentasie individue wat aktief werk soek, maar nie werk kan kry nie. Dit is belangrik om daarop te let dat hierdie koers relatief hoog is in vergelyking met internasionale standaarde en steeds 'n groot bekommernis vir die land is ✓✓
- Die toename van 1,1% in die jeugwerkloosheidsyfer tot 46,5% in die eerste kwartaal van 2023 beteken dat 4,9 miljoen jongmense min tot geen hoop vir 'n toekoms in Suid-Afrika het tensy daar 'n drastiese verandering is nie. ✓✓
- Hoë jeugwerkloosheid kan langtermyngevolge vir individue en die samelewing inhou, insluitend beperkte werkseleenthede, inkomste-ongelykheid en sosiale uitdagings. ✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

Geografiese verspreiding ✓

- Die meerderheid van die Suid-Afrikaanse arbeidsmag is in stedelike en metropolitaanse gebiede gekonsentreer. Stede soos Johannesburg, Kaapstad, Durban en Pretoria lok 'n beduidende deel van werkseleenthede vanweë hul ekonomiese aktiwiteite, infrastruktuur en dienssektore. ✓✓

- Hierdie stedelike gebiede bied 'n wye reeks werksgeleenthede in nywerhede soos finansies, vervaardiging, inligtingstechnologie, dienste en toerisme. ✓✓
- Suid-Afrika het 'n beduidende landelike bevolking, en landelike gebiede het 'n gedeelte van die arbeidsmag in diens, wat hoofsaaklik by landbou-aktiwiteite betrokke is. ✓✓ Landbou bly 'n belangrike sektor vir indiensneming, veral in landelike streke. Boerdery, veeproduksie en verwante landbou-aktiwiteite verskaf lewensbestaan vir baie individue in landelike gebiede. ✓✓
- Suid-Afrika is ryk aan minerale hulpbronne, en mynbou-aktiwiteite het histories 'n beduidende rol in die land se ekonomie gespeel. ✓✓
- Mynboustreke, soos die Witwatersrandkom en die platinumgordel in die Noordwes-provinsie, het 'n aansienlike deel van die arbeidsmag gelok. Hierdie gebiede bied werksgeleenthede in mynbou, ontginning, verwerking en verwante nywerhede. ✓✓
- Die verspreiding van die arbeidsmag oor Suid-Afrika se nege provinsies toon variasies. Gauteng, die ekonomiese middelpunt van die land, het die hoogste konsentrasie werksgeleenthede. ✓✓
- Wes-Kaap, met sy lewendige toerismebedryf en Kaapstad se ekonomiese aktiwiteite, lok ook 'n aansienlike arbeidsmag. Ander provinsies soos KwaZulu-Natal, Mpumalanga en Oos-Kaap het noemenswaardige indiensnemingsektore, insluitend vervaardiging, landbou en dienste. ✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

ADDISIONELE DEEL**Wat is die impak van MIV en VIGS op die Suid-Afrikaanse ekonomie?**

- MIV en vigs het 'n ernstige impak op die lewenstandaard van baie huishoudings gehad.✓✓
- Hulle verloor inkomste en ervaar 'n toename in mediese uitgawes.✓✓
- Hulle bestee minder aan kos en ander noodsaaklikhede, en dit benadeel die gesondheid van ander lede van die huishoudings.✓✓
- 'n Groot aantal kinders en bejaardes verloor hul ekonomiese ondersteuningstruktuur.✓✓
- Besigheidswinsgewendheid word beïnvloed as gevolg van dalende produktiwiteit en afwesigheid.✓✓
- Opleiding van nuwe werkers om werkers te vervang beteken ekstra koste en verlies aan ervaring.✓✓
- Sommige besighede sal bykomende koste hê om werkers te help met anti-retrovirale middels en ander medikasie.✓✓
- Die ekonomie word geraak omdat MIV en VIGS die hoogste sterftes onder die 25-tot 40-ouderdomsgroepe veroorsaak.✓✓
- Dit verminder die aantal opgeleide en produktiewe werkers.✓✓
- Die aantal geskoolde werkers neem af.✓✓
- Mediese fonds en ander koste verbonde aan MIV en VIGS word so hoog dat dit uiteindelik die ekonomie sal knou.✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.)

(Maks. 10)

SLOT

Die bevolking van Suid-Afrika het meer as 58 miljoen bereik en is grootliks verstedelik. Al die hoofstadsgebiede is geïndustrialiseer en bied werkseleenthede.✓✓

(Aanvaar enige ander relevante gevolgtrekking.)

(Maks. 2)

[40]

TOTAAL AFDELING C:40

GROOTTOTAAL:150